מתרצת הגמרא: אכן צריך לחפון ולהקטיר אחר שחיטת הפר השני, ומכל מקום לא כתבה זאת המשנה שכן **פְּקִטּוֹרֶת לֹא קָא מַיְירֵי** – אין המשנה עוסקת.

אָמַר עוּלָא, שָׂעִיר שֶׁשְּׁחָטוֹ קוֹדֶם מַתַּן דָּמוֹ שֶׁל פַּר, והיה לו לשוחטו לאחר מתן הדם בפנים, **לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם**, שסדרן מעכב. מקשה הגמרא: **תְּנַן, הַקְּדִים דַּם הַשָּׂעִיר לְדַם הַפָּר, יַחֲזוֹר וְיִזֶּה מִדַּם הַשָּׂעִיר אַחַר דַּם הַפָּר**, סבורה הגמרא שהקדים במתנות שבפנים את דם השעיר לדם הפר, וזה יתכן רק באופן ששחט את השעיר לפני מתן דם הפר, לכך קשה, **וְאִם אֵיתָא** ששעיר ששחטו קודם מתן דמו של פר לא עשה כלום, **יַחֲזוֹר וְיִשְׁחוֹט מִבָּעֵי לֵיהּ** – שצריך לחזור ולשחוט שעיר אחר לאחר שנתן את דם הפר. מתרצת הגמרא: **תְּרֵיגְמָא עוּלָא** לדברי המשנה, לענין קדימת דם השעיר לדם הפר **בְּמַתָּנוֹת שֶׁבַּהֵיכָל**, אבל שחיטת השעיר נעשתה כהלכתה אחר מתן דם הפר בפנים. **וְכֵן אָמַר רַבִּי אָפֵס** להעמיד את המשנה **בְּמַתָּנוֹת שֶׁבַּהֵיכָל**.

שנינו במשנה: **וְכֵן בַּהֵיכָל וְכֵן בַּמִּזְבֵּחַ וְכוּ'. תָּנוּ רַבָּנָן**, כתוב בפסוק לאחר כל עבודת יום הכיפורים (ויקרא טז לג), **'וְכִפֶּר אֶת מִקְדַּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ יְכַפֵּר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל כָּל עַם הַקָּהָל יְכַפֵּר'**, הברייתא דורשת את הפסוק לענין כפרה על טומאת מקדש וקדשיו. **'וְכִפֶּר אֶת מִקְדַּשׁ הַקֹּדֶשׁ'**, זֶה מלמדנו שכיפר בדמים הללו על טומאה שאירעה **לְפָנִים וְלִפְנִים**, אם נכנס אדם בטומאה לקודש הקדשים, וכשנטמא ידע על כך, אך כאשר נכנס ויצא נעלם ונשכח ממנו טומאתו, ולכן לא הביא קרבן עולה ויורד על חטאתו. **'וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד'**, זֶה מלמדנו שמכפר על טומאה שאירעה לאדם בהֵיכָל. **'וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ' כְּמַשְׁמָעוֹ**, שמכפר על טומאה שאירעה לאדם בעודו עומד ליד המזבח. **'יְכַפֵּר'** אִילּוּ עֲזָרוֹת, שמכפר על מי שנכנס לעזרה בטומאה. **'הַכֹּהֲנִים' כְּמַשְׁמָעָן**, שמכפר על חטאי הכהנים. **'עַם הַקָּהָל'** אִילּוּ יִשְׂרָאֵל, שמכפר על עבירות כלל ישראל. **'יְכַפֵּר'** אִילּוּ חֲלוּיִם. ובתיבת 'יכפר' הכתובה בסוף הפסוק, הוּשְׁווּ כּוּלָּן – כהנים לזרים וישראלים לְכַפָּרָה אַחַת, ובטומאת מקדש וקדשיו אי אפשר לומר שכולם מתכפרים בקרבן אחד שהרי כפרת הכהנים היא בפר וישראל מתכפרים בשעיר הנעשה בפנים, אלא השוו שָׁכּוּלָּן מִתְכַּפְּרִין בַּוידוּי של שָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ לעזאזל בִּשְׁאָר עֲבֵירוֹת חוץ מטומאת מקדש וקדשיו, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. **רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר** אין כפרת שאר עבירות לכהנים על ידי שעיר המשתלח, אלא **בְּשֵׁם** שֶׁדָּם הַשָּׂעִיר הַנַּעֲשֶׂה בְּפָנִים מְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל בְּטוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו אפילו שאין עמו וידוי, כָּךְ דַּם הַפָּר מְכַפֵּר עַל הַכֹּהֲנִים בְּטוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו בלא הוידוי, וּכְשֵׁם שֶׁוִּידּוּי שֶׁל שָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ מְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁאָר עֲבֵירוֹת כָּךְ וִידּוּי שֶׁל פַּר מְכַפֵּר עַל הַכֹּהֲנִים בִּשְׁאָר עֲבֵירוֹת.

מביאה הגמרא ברייתא הדורשת את הפסוק האמור לענין ההזאות: **תָּנוּ רַבָּנָן, 'וְכִלָּה מְכַפֵּר אֶת הַקֹּדֶשׁ'** זֶה ההזאות שמזה **לִפְנִים וְלִפְנִים** בין הבדים. **'ואת אֹהֶל מוֹעֵד'** זֶה ההזאות שבהֵיכָל. **'ואת הַמִּזְבֵּחַ' כְּמַשְׁמָעוֹ**, שצריך להזות על המזבח. ותיבת 'את' שבין כל אחד ואחד מְלַמֵּד שֶׁכְּבוֹלָן – לפני ולפנים, בהיכל ובמזבח, **כַּפָּרָה בִּפְנֵי עַצְמָן** – כל אחת הרי היא כפרה לעצמה ואינן תלויות אחת בחברתה, **מִכָּאן אָמְרוּ**, שאמנם נחלקו לגבי אם **נָתַן מִקְצָת מַתָּנוֹת שֶׁבְּפָנִים וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם**, שלתנא קמא **יָבִיא דָּם אַחֵר וְיַתְחִיל בַּהַתְחָלָה כְּמַתָּנוֹת שֶׁבְּפָנִים** כיון שלא נגמרה כפרתן, **רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים, אֵינוֹ מַתְחִיל** להזות מדמי הפר השני **אֶלָּא מִמָּקוֹם שֶׁפָּסַק** – מהמתנה שבה פסק ולא מתחילת הכפרה. אולם בזאת הכל מודים שאם **נָתַן אֶת הַמַּתָּנוֹת שֶׁבְּפָנִים וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם שֶׁיָּבִיא דָּם אַחֵר וְיַתְחִיל בַּהַתְחָלָה** לחזור וליתן לפני ולפנים, כיון שכפרת פנים בפני עצמה היא, וכבר גמר כפרתו. ועוד אמרו, שאמנם נחלקו אם **נָתַן מִקְצָת מַתָּנוֹת שֶׁבַּהֵיכָל וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם** שתנא קמא סבר **יָבִיא דָּם אַחֵר וְיַתְחִיל בַּהַתְחָלָה בַּהֵיכָל, רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים אֵינוֹ מַתְחִיל מִתְּחִלַּת** הכפרה בהיכל **אֶלָּא מִמָּקוֹם שֶׁפָּסַק**. מכל מקום הכל מודים שאם **נָמַר מַתָּנוֹת שֶׁבַּהֵיכָל וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם שֶׁיָּבִיא דָּם אַחֵר וְיַתְחִיל בַּהַתְחָלָה בְּמַתָּנוֹת הַמְּזֻבָּח**, ואין צריך לחזור וליתן את המתנות בהיכל שכבר גמר כפרתן. ואמנם נחלקו אם **נָתַן מִקְצָת מַתָּנוֹת שֶׁבַּמִּזְבֵּחַ וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם**, לתנא קמא **יָבִיא דָּם אַחֵר וְיַתְחִיל בַּהַתְחָלָה בְּמַתָּנוֹת הַמְּזֻבָּח**, ורַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים, כל מתנה בפרה בפני עצמה היא ומִמָּקוֹם שֶׁפָּסַק הוּא מַתְחִיל. מכל מקום אם **נָמַר מַתָּנוֹת שֶׁבַּמִּזְבֵּחַ וְנִשְׁפַּךְ הַדָּם, דִּבְרֵי הַכֹּל שיריים לֹא מְעַכְּבֵי**.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וּשְׁנֵיהֶם – תנא קמא ורבי אלעזר ורבי שמעון **מִקְרָא אֶחָד דָּרְשׁוּ** כל אחד את שיטתו, שכתוב בפסוק (שמות ל י) **'מִדַּם חַטַּאת הַכִּפֻּרִים אַחַת בַּשָּׁנָה'**, רַבִּי מֵאִיר סָבַר שדורשים **חַטַּאת אַחַת אָמַרְתִּי לְךָ** להתכפר בה **וְלֹא** לעשות כפרה אחת משְׁתֵּי **חַטָּאוֹת**, ולכן אם נשפך הדם לפני שגמר את הכפרה צריך להתחיל מתחילה שלא יהיה כפרה אחת משתי חטאות. **רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבְרֵי** שחטאת הוא לשון **חִטּוּי** – הזאה שבאה לטהר, הרי שלענין ההזאות **אֶחָד אָמַרְתִּי לְךָ וְלֹא שְׁנֵי חִטּוּיִין**, שלא יתן את אותה הזאה פעמיים, ולכן אם נשפך הדם ולא גמר כפרתו אינו מזה שוב הזאה שכבר הזה אלא מתחיל ממקום שפסק.

להבנת הסוגיא ראוי להקדים סדר טהרת המצורע. אחר שנתרפא מצרעתו וספר שבעה ימים, ביום השמיני לטהרתו מביא קרבנותיו שלש בהמות, לאשם, לחטאת ולעולה, ולוג אחד שמן ושלשה עשרונים סולת. שחטו את האשם וקיבלו שני כהנים את דמו, אחד קיבל הדם בכלי ואחד ביד, זה שקיבל בכלי מזה דמו על המזבח, וזה שקיבל ביד בא לו אצל המצורע העומד בשער נקנור ומכניס ראשו לעזרה וכן יד ורגל ימין, ונותן הכהן באצבעו הימנית מן הדם שבידו השמאלית, על תנוך אזנו הימנית, בוהן ידו הימנית ובוהן רגלו הימנית, לאחר מכן לקח הכהן שהזה מהדם את לוג השמן ויצק ממנו אל תוך כף ידו השמאלית של חבירו הכהן והכהן שיצק לחבירו טובל אצבע ימינו בשמן ומזה שבע פעמים כנגד בית קדשי הקדשים, לאחר שגמר את ההזאות בא לו אצל מצורע ונותן מן השמן על תנוך אזנו ובוהן ידו ובוהן רגלו הימנית באותו מקום שנתן מן הדם, והנותר מן השמן שבכף הכהן יתן על ראש המצורע.

תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי, לִי חִלֵּק רַבִּי יַעֲקֹב בְּלוּגִין של מצורע, שלא הושוו דינם לדין מתן דמים של יום הכיפורים, ושנה לי שלא נחלקו רבי מאיר ורבי אלעזר ורבי שמעון בעבודות של מצורע שהיה צריך להזות שבע הזאות בפנים ומתן בהונות, וגם רבי אלעזר ורבי שמעון מודים בנשפך הלוג שאינו מתחיל ממקום שפסק, כיון שכתוב (ויקרא יד ט) **'לוֹג אֶחָד שָׁמֶן'** ודורשים לוג אחד אמרתי לך שיהיה בו הכפרה ולא בשני לוגין, ורק ביום הכיפורים שנאמר 'חטאת אחת' נחלקו שרבי אלעזר ורבי שמעון דורשים חיטוי אחד אמרתי לך ולא שני חטויין ללמדנו שלא יתן הזאה אחת שני פעמים.

מקשה הגמרא: **וְלֹא** – וכי אינם חולקים גם בלוג שמן של מצורע, **וְהָתַנְיָא, נָתַן מִקְצַת מַתָּנוֹת שֶׁבְּפָנִים** שהיה מזה שבע פעמים מלוג השמן, **וְנִשְׁפַּךְ הַלּוֹג, יָבִיא לוֹג אַחֵר וְיַתְחִיל שוב בַּהַתְחָלָה בְּאוֹתָם מַתָּנוֹת שֶׁבַּהֵיכָל. רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים, מִמָּקוֹם שֶׁפָּסַק הוּא מַתְחִיל. ואם נָמַר מַתָּנוֹת שֶׁבַּהֵיכָל וְנִשְׁפַּךְ הַלּוֹג, יָבִיא לוֹג אַחֵר וְיַתְחִיל בַּהַתְחָלָה בְּמַתָּנוֹת שֶׁבַּמִּזְבֵּחַ** שהיא עבודה שניה, ואין צריך לחזור וליתן בפנים. ואם **נָתַן מִקְצַת מַתָּנוֹת בַּבְּהוֹנוֹת וְנִשְׁפַּךְ הַלּוֹג, יָבִיא לוֹג [אַחֵר] וְיַתְחִיל בַּהַתְחָלָה בְּמַתָּנוֹת שֶׁבַּבְּהוֹנוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים, מִמָּקוֹם שֶׁפָּסַק הוּא מַתְחִיל. ואם נָמַר מַתָּנוֹת שֶׁבַּבְּהוֹנוֹת וְנִשְׁפַּךְ הַלּוֹג, דִּבְרֵי הַכֹּל מַתָּנוֹת** שצריך ליתן על **הָרֹאשׁ** מן נותר **הַשֶּׁמֶן לֹא מְעַכְּבוֹת**. ואם כן מצאנו שחולקים רבי אלעזר ורבי שמעון גם בלוג שמן של מצורע.

מתרצת הגמרא: **אֲמַר מָר** כך יש לפרש דברי רבי, **לִי שָׁנָה רַבִּי יַעֲקֹב** את מחלוקתם גם **בְּלוּגִין** של מצורע וכמו מחלוקתם לגבי הזאות של יום הכיפורים.

אָמַר מָר, מַתָּנוֹת השמן הניתנות על **הָרֹאשׁ** של מצורע **אֵין מְעַכְּבוֹת. שׁוֹאֵלת הגמרא: מַאי טַעְמָא** אינן מעכבות, **אִילֵּימָא מִשּׁוּם דִּכְתִיב 'וְהַנּוֹתָר מִן הַשֶּׁמֶן'**, שמשמע רק אם נשאר צריך ליתן ואינו מעכב,

המשך בעמוד קסט

אֶלָּא מַעֲתָּה שכל מקום שנכתב נותר אינו מעכב, מה שכתוב 1
'וְהַנּוֹתֶרֶת מִן הַמִּנְחָה' אחר הקמיצה **הָכִי נַמִּי דְּלֹא** מְעַכֵּבִי, והרי 2
שנינו (מנחות ט.) שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה אין מקטירין 3
עליהם את הקומץ, ואם כן מצאנו שנותר מעכב. משיבה הגמרא: 4
שַׁאנִי הָתָם בלוג שמן הניתן על הבהונות **דִּכְתִיב** 'וּמִיֶּתֶר' 'וְהַנּוֹתָר', 5
שהשמן הניתן לבהונות קרוי 'ומיתר השמן', כלומר שיריים, 6
ולאחר מתן הבהונות כתוב 'והנותר' ממנו, והיינו שיירי שיריים, 7
ולכן אינם מעכבים, אבל שיירי מנחה שכתוב בהם רק 'והנותרת' 8
מעכבים. 9
אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, 10

אָשָׁם מְצוֹרָע שֶׁשְּׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ – שלא שחטו לשם אשם, אלא לשם קרבן אחר כגון עולה או שלמים, ושנינו במשנה (זבחים ב.) כל הזבחים שנשחטו שלא לשמן כשרים, אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, בדבר זה **בָּאנוּ לְמַחֲלוֹקֶת רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן** לגבי הזאת הדם ביום הכיפורים כשנשפך הדם קודם שגמר כפרתו, ומתוך מחלוקת זו יש לנו ללמוד שחולקים אף בענייננו ששחט האשם שלא לשמו אם יכול להביא אשם אחר או לא.

שלְרַבִּי **מֵאִיר דְּאָמַר** שכאשר נשפך הדם כגון באמצע המתנות **שבפנים יָבִיא פר אַחֵר וְיַתְחִיל** להזות **מֵהַתְּחִילָּה** את ההזאות שבפנים, ומה שכבר היזה מהפר הראשון ועדיין לא גמר כפרתו, חשוב כמו שלא נתן כלל, וחוזר ונותן מתחילה, אם כן **הָכָא נַמִּי** לגבי אשם מצורע כיון שלא גמר כפרתו שהרי לא עלה לבעלים לשם חובה, אפילו שכבר נתן מדמו על הבהונות נחשב כמו שלא הקריב כלל **וְיָבִיא** אשם **אַחֵר וְיִשְׁחוֹט, וּלְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁאוֹמְרִים שֶׁמְּקוֹם שֶׁפָּסַק בהזאותיו מָשָׁם הוּא מַתְחִיל**, והנתינות הראשונות עלו לו כדין, שאף עבודה שלא נגמרה נחשבת עבודה, **הָכָא** – גם כאן הקרבת האשם הראשון חשוב כהקרבת אשם מצורע, ואפילו שלא עלו לבעלים לשם חובה, וכיון שכן, **אֵין לוֹ תַּקָּנָה** להיטהר ולאכול בקדשים על ידי שיביא אשם אחר, כיון שכתוב בפסוק (ויקרא יד כא) 'וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אָשָׁם', שיכול להביא רק אשם אחד ולא שתי אשמות, ומאחר שכבר הביא את האשם הראשון אינו יכול להביא אשם אחר.

מקשה הגמרא: **מַתְקִיף לַהּ רַב חִסְדָּא**, איך אפשר לומר שלרבי מאיר יש לו תקנה על ידי שיביא אשם אחר, **וְהָא** 'וְהִקְרִיב אֶת הָאָשָׁם לְאָשָׁם וְאֶת לג הַשֶּׁמֶן וְהֵנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי ה'' **כְּתִיב** (ויקרא יד יב), שדווקא אותו שהונף עם הלוג יקריב לאשם, ולא אחר שלא הונף עם הלוג, ואם כן גם לרבי מאיר צריך להיות הדין שאין לו תקנה, ולא יוכשר השני שלא הונף עם הלוג, מאחר והאשם הראשון הוא זה שהונף עם הלוג. מסיימת הגמרא: **קַשְׁיָא**.

מביאה הגמרא ברייתא לסייע לרבי יוחנן הסובר שיכול להביא אשם אחר: **תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אָשָׁם מְצוֹרָע שֶׁשְּׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ**, ולא עלה לבעלים לשם חובה, **אוֹ שֶׁלֹּא נָתַן מִדָּמוֹ לְנַגְּבֵי בְּהוֹנוֹת, חֲרֵי זֶה** הקרבן **עוֹלֶה לְנַגְּבֵי מִזְבֵּחַ, וְטָעוּן נְסָכִים, וְצָרִיךְ** המצורע להביא **אָשָׁם אַחֵר לְהַכְשִׁירוֹ** לאכול בקדשים וליכנס למקדש. הרי לנו תנא שסובר שאפילו ששחטו ונתן דמו כדין האשם, כיון שהיה שלא לשמו צריך להביא אשם אחר כרבי מאיר לשיטת רבי יוחנן, ולא דורשים מ'אותו' שאין יכול להביא אשם אחר שלא הונף עם הלוג.

מבארת הגמרא שאין להקשות מברייתא זו על רב חסדא: **וְרַב חִסְדָּא** שדורש מ'אותו' שאינו יכול להביא אשם אחר, **אָמַר לָךְ, מַאי** כוונת התנא שאמר **שֶׁצָּרִיךְ** אשם אחר, פירושו שאכן **צָּרִיךְ** הוא להביא אשם אחר **וְמִכָּל מָקוֹם** אינו יכול להביא **וְאֵין לוֹ תַּקָּנָה** להשלים כפרתו, מאחר ודורשים מ'אותו' שדווקא אותו שהונף עם הלוג ולא אחר, וכבר האשם הראשון הוא זה שהונף עם הלוג.

שואלת הגמרא: **וְתָנֵי תַּנָּא** – האם מצאנו שהתנאים כותבים לשון 'צָרִיךְ' **וְהכוונה שאֵין לוֹ תַּקָּנָה. מְשִׁיבָה הגמרא: אִין** – אכן מצאנו כזאת, **וְהָתַנְיָא** ברייתא שמצינו בה כך, **נָזִיר מְמוֹרָט** שאין לו שערות, והגיע יום השמיני לטהרתו שצריך לגלח את כל שערו והוא אין לו מה לגלח, **בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים**, גם הוא **צָרִיךְ הַעֲבָרַת** תער על ראשו אפילו שאין לו מה לגלח, **וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, אֵין צָרִיךְ הַעֲבָרַת תַּעַר**, ומביא קרבנותיו בלי גילוח, **וְאָמַר רַבִּי אֲבִינָא, כְּשֶׁאוֹמְרִים בֵּית שַׁמַּאי צָרִיךְ** העברת תער, כוונתם **שֶׁצָּרִיךְ** לגלח **וְאֵין לוֹ תַּקָּנָה**, שהרי לא שייך שיגלח כיון שאין לו שערות. והרי לנו תנא שכותב בלשון 'צריך' וכוונתו הוא שאין לו תקנה, וכמו כן במצורע שצריך להביא אשם אחר מבאר רב חסדא שצריך ואין לו תקנה.

וּפְלִינָא – רבי אבינא שמבאר את דברי בית שמאי שצריך ואין לו תקנה, חולק הוא בזה על **דְּרַבִּי פְּדָת** המבאר את דברי בית שמאי שיש לו תקנה שיעבירנו על מקום השיער, ואף שכתוב בפסוק (ויקרא יד ח) 'וְגִלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ', במקום שאי אפשר אין צריך לקיים את הפסוק ככתבו אלא די בהעברת תער, **דְּאָמַר רַבִּי פְּדָת, בֵּית שַׁמַּאי וְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד**, שבמקום שאי אפשר לא צריך לקיים את הפסוק ככתבו, **בֵּית שַׁמַּאי, הָא דַּאֲמָרָן** שנזיר ממורט צריך העברת תער אפילו שאין לו שערות, **וְרַבִּי אֶלְעָזָר, (דתניא [דְּתַנְיָן],** מצורע שצריך להזות ביום טהרתו על בוהן ידו ורגלו הימנית, **אִם אֵין לוֹ בּוֹהֶן יָד וּבוֹהֶן רֶגֶל, אֵין לוֹ טָהֳרָה עוֹלָמִית**, משום שצריכים לקיים את הפסוק ככתבו דווקא, וכיון שאינו יכול לתת מהדם והשמן על הבהונות אין לו טהרה לעולם. **רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר**, אין צריכים לקיים את הפסוק ככתבו אלא **נוֹתֵן** את הדם **עַל מְקוֹמוֹ** של הבוהן החסרה ואף שאינו ממש על בוהן ידו ורגלו הימנית **וְיוֹצֵא** ידי חובתו ונטהר. **רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אִם נָתַן** את הדם **עַל** בוהן **שֶׁל שְׂמֹאל יָצָא** ידי חובתו, שבדיעבד אינו מעכב ליתן דווקא על של ימין, וסובר הוא כרבי אלעזר שאין מעכב קיום הפסוק ככתבו, אלא חולק בזה שעדיף ליתן על של שמאל מליתן על מקום בוהן של ימין. וזהו שאמר רבי פדת, שבית שמאי שלא הקפידו בנזיר על גילוח דווקא, ורבי אלעזר שלא הקפיד במצורע שיתן דווקא על הבוהן, אמרו דבר אחד שאין צריכים לקיים את הפסוק ככתבו ממש. ומכל מקום מבואר שלפי רבי פדת מה שאמרו בית שמאי 'צריך' פירושו צריך ויש לו תקנה שיתן על מקומו, ושלא כרבי אבינא שפירש צריך ואין לו תקנה.

תָּנוּ רַבָּנָן, כתוב בתורה לגבי אשם מצורע (ויקרא יד יד) 'וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הָאָשָׁם וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטַהֵר הַיְמָנִית וְעַל בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית', **יָכוֹל** הייתי לומר שאת דם האשם שנותן מדמו על הבהונות צריך לקבל **בִּכְלִי**, כמו שמקבלים את דם כל הקרבנות, **תַּלְמוּד לוֹמַר** ממה שנאמר בהמשך הפסוק 'וְנָתַן הכהן על תנוך אוזן', יש להקיש וללמוד מכך, **מַה נְּתִינָה בְּעַצְמוֹ שֶׁל כֹּהֵן** – כשם שאת הנתינה הוא נותן באצבעו ולא על ידי כלי, **אַף לְקִיחָה** – קבלת הדם תהא **בְּעַצְמוֹ שֶׁל כֹּהֵן** ולא על ידי כלי, **יָכוֹל אַף לַמִּזְבֵּחַ בֵּן** – שגם את הדם שצריך לזרוק על המזבח יקבל בידו ולא בכלי, **תַּלְמוּד לוֹמַר** לגבי אשם מצורע 'כִּי כַּחַטָּאת הָאָשָׁם הוּא', השוותה התורה אשם לחטאת שצריך ליתן מדמה על המזבח, וכמו כן דורשים **מַה חַטָּאת** קבלת דמה **טְעוּנָה כְּלִי**, ולומדים זאת ממה שהוקשו כל הקרבנות זה לזה ובעולה ושלמים כתוב בפירוש שצריך לקבל את הדם בכלי, **אַף** דם **הָאָשָׁם טָעוּן** קבלה **בִּכְלִי, נִמְצֵאתָ אַתָּה אוֹמֵר מִצּוֹרָע שְׁנֵי כֹּהֲנִים מְקַבְּלִים אֶת דָּמוֹ, אֶחָד** מקבל את דמו **בַּיָּד, וְאֶחָד** מקבל את דמו **בַּכְּלִי, וְזֶה שֶׁמְּקַבֵּל בַּכְּלִי בָּא לוֹ אֵצֶל מְזֵבַּח** וזורק את דמו כמו כל הקרבנות, **וְזֶה שֶׁמְּקַבֵּל בַּיָּד בָּא לוֹ אֵצֶל מְצוֹרָע** ונותן על בהונותיו.

תְּנַן הָתָם, שנינו לעיל שכאשר נשפך הדם באמצע ההזאות צריך להביא פר או שעיר אחר כדי להשלים את המתנות, ופעמים שהיה מביא שתי שעירים [כשנשפך הדם פעם אחת], ופעמים שהיה מביא שלש שעירים [כשנשפך שתי פעמים], **וְכוּלָּן** – כל הפרים והשעירים ששחט, **מְמַּאֲיִם בְּגָדִים** של העסוקים בשריפתן, כמו שכתוב 'וְהַשּׂוֹרֵף אֹתָם יְכַבֵּס בְּגָדָיו וגו' בַּמָּיִם', **וְנִשְׂרָפִין** חוץ לשלש מחנות **אֲבִית הַדֶּשֶׁן, דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵין מְטַמְּאִין בְּגָדִים וְאֵין נִשְׂרָפִין אֲבִית הַדֶּשֶׁן אֶלָּא** הפר או השעיר **הָאֲחֵרוֹן** ששחט, וטעמם, **הוֹאִיל וּבְאַחֲרוֹן הוּא נֶאֱמַר בּוֹ כַּפָּרָה** של ההזאות, מה שאין כן בראשונים שנשפך דמם באמצע ההזאות ונדחתה כפרתן, נדחין גם כן מהלכות הפר.

מסתפקת הגמרא: **בָּעָא מִינֵּיהּ רָבָא מֵרַב נַחְמָן**, אם נשפך הדם אחר שגמר המתנות שבפנים, והיה צריך להביא שני שעירים אחרים כדי לעשות עליהם את הגורלות אחד לעזאזל ואחד לה', ונמצא שהיו שם שתי שעירים לעזאזל, וכמו כן יתכן שנשפך הדם שוב אחר שנתן את הדם על הפרוכת והביא עוד שני שעירים, ונמצא שישנם שלשה שעירים לעזאזל משלשה זוגות, מעתה יש להסתפק, **כַּמָּה שְׂעִירִים** היה הכהן גדול **מְשַׁלֵּחַ** לעזאזל. **אָמַר לֵיהּ** רב נחמן לרבא, **וְכִי עָדְרוּ מְשַׁלֵּחַ**, הרי לא חייבו הכתוב לשלח רק שעיר אחד לעזאזל, ואם כן ודאי שאינו שולח יותר משעיר אחד. **אָמַר לוֹ** רבא לרב נחמן,